

Per gyvenimą – septynmyliais žingsniais

Papierines gerves sergantys vaikai lanksto kaip vilties ir tikėjimo stebuklu simbolį. Povilas tai daryti mokėjo labai dailiai.

Nuotr. iš Sakalauskų šeimos alb.

Sunkiausią savo gyvenimo rudenį gyvenanti Sigutės ir Ramūno Sakalauskų šeima per Vėlines skubės į visai šalia namų esančias kapinaites. Uždegs atminimo žvakėles ant brangiausio kauburėlio. Angeliuku iš dangaus į namiškius žvelgs Povilas. Spalio 3-iąją Amžinybėn iškeliavęs kovotojas kasdien tebėra šalia – nuolat jo pasigendančio brolio Igno žaidimuose, prie nuotraukos žybsinčia žvakės liepsnele, mamos ašaras džiovinančiu vėjo dvelktelejimu. Toks pat nuoširdus garbanius, su nevaikišku rimtumu kibęs į gyvenimą ir iki paskutinės sekundės tikėjęs didžiuoju pasveikimo stebuklu.

10 p.

Per gyvenimą – septynmyliais žingsniais

Birutė KRONIENĖ

Kelionė per ligą

Povilą Sakalauską pažinojusiesiems dabar atrodo, kad vienuolika savo gyvenimo metų berniukas perbėgo septynmyliais žingsniais. Klatinga liga už izoliuotos palatos durų paliko nerūpestingą vaikystę, bet apdovanojo išmintimi ir kantrybe.

Vaikiškų darbų Povilas imdavosi labai atsakingai – tarsi žinotų, kad galimybės pasitaisyti neturės. Berniuko kruopštumu ir kantrybe stebėjosi ir namiškiai, ir visi jį artimiaus pažinojusieji. Paskutiniams gyvenimo mėnesiais, kai nebelaikė kojos ir Povilą tekdavo nešioti, jis rasdavo jėgų paguosti mamą. „Kad tik greičiau man būtų geriau. Nugarą per mane susigadinsi“, – mamai sakydavo ligos alinamas kovotojas.

Darnią ir gyvenimu besidžiaugusią Sakalauskų šeimą neprašyta nelaimė aplankė 2004-ųjų rudenį. Vyresnėlis Povilas pradėjo lankyti pirmą klasę. Pirmokui buvo nedraus, todėl neįprastą tų dienų sūnaus elgesį mama priskyrė pasikeitusiam gyvenimo ritmui. Iš mokyklos Povilas grįždavo pavargęs, kartais net guldavosi pietų miego. Skundėsi, kad skauda galvą, nebežaidė su broliu.

„Tada daug su Povilu kalbėdavau, nes atrodė, kad toks elgesys reiškia protestą prieš mokyklą, – prisimena S.Sakalauskienė. – Atrodė, kad pagelbėti gali psichologas.“ Atėjus savaitgaliui tėvams pasirodė keista, kad kieme su broliu žaidęs Povilas vengė saulės. Pirmadienį aplankė kojos, trečiadienį – rankos skausmas. Gydytojų konsultacijos berniuką nuolino, bet ligos tąsyk nerado.

Žemę iš po kojų išmušė kitą dieną padarytas kraujo tyrimas. Povilas serga leukemija. Dar tą patį vakarą Sakalauskai pasiekė Santariškes. Prasidėjo Povilo kelionė per ligą. Santariškėse diagnozė buvo patikslinta – ūmi limfoblastinė leukemija prie T limfocitų.

Gelbėjo „Rugutė“

„Žinojom, kad yra pasaulyje tokia liga, kad ja serga ir vaikai, tačiau kai susirgo mūsų sūnus, iškart supratome, kad informacijos, kaip elgtis ir kaip gyventi, labai mažai“, – pasakojo Sigutė. Moteris sako neįsivaizduojanti, kaip būtų reikėję grumtis su užklupusia nelaime, jei pagalbos rankos nebūtų ištiesusi labdaros ir paramos fondo „Rugutė“ įkūrėja Edita Abrukauskienė.

„Rugutės“ fondo simbolis triušė Riušė tapo sergančio Povilo talismanu. Kartu su berniuku ji liko ir jam iškeliavus į Amžinybę.

Prieš ketverius metus patys netekę nuo vėžio mirusios dukrytės Rugilės Edita ir Dainoras Abrukauskai palūžti neleidžia kitų ligoniukų tėvams. Vaikų liga šeimoms skaudžiai kerta ir finansiškai, nes vienas iš tėvų nebegali dirbti, todėl „Rugutės“ fondas teikia ir finansinę paramą. „Edita yra tas žmogus, kuriam skambinti galima kad ir vidury nakties ir pasidalyti žudančiu nerimu, – su dėkingumu kalba Sigutė. – Editos ir kitų „Rugutės“ fondo žmonių Povilas laukdavo ne mažiau nei brolio ir tėčio.“

Edita Povilui padovanojo ir „Rugutės“ fondo simbolį – pliušinę triušę, kuriai Ignas su Povilu davė Riušės vardą. Tokią triušę turi visi piktosios ligos paliešti vaikai. Triušė tapo Povilo talismanu: kartu keliaudavo ir į poilsines keliones, ir į ligoninę, jo lovoje gulėjo iki išėjimo. Kartu su Povilu Riušė yra ir dabar. „Į laidotuves atvažiavusi Edita Ignui atvežė kitą triušę, ji dabar saugo mus“, – pasakojo Sigutė.

Tikėjo stebuklu

Iki 2004-ųjų rudens Sakalauskų šeimoje net kalbų apie ligas nebūdavo. Sodyboje šalia Lévens upės augantys broliai buvo stiprūs ir aktyvūs. Sigutė nusišypso prisiminusi nuotrauką, kurioje jiedu su Ramūnu stovi ant upės kranto, o vaikai maudosi. Mamos ašarą išspaudžia visų pusbrolių nuotrauka, kurioje Povilas atrodo taip

pat trykstantis gyvenimo džiaugsmu, kaip ir kiti vaikai.

„Net paskutinėse nuotraukose Povilo akys žvelgia viltingai, – sunkiai išgyvenimus dėliojo Sigutė. – Stebuklu jis tikėjo iki paskutinės akimirkos. Net tą momentą, kai reikėjo užspausti akeles, negalėjau su juo atsiveikinti. Tik paprasčiau, kad lankytojų mus sapnuosė.“

Susitikimo sapne mama vis dar laukia, užtat kovas su broliu sapnuoja pustrėčių metų jaunesnis Ignas. „Dabar jis mūsų pagrindinis guodejas ir psichologas“, – mažuoju sūneliu pasidžiaugia tėvai. „Mama, Povilui nepatiktų matyti tave verkiandčią“, – Sigutei pravirkus atskrieja Igno balselis.

Remisija teikė vilties

Užklupusią ligą pirmąkart pavyko įveikti. Po dešimties mėnesių, atlaikę chemoterapiją, daugybę komplikacijų ir pasiekę remisiją, Sigutė su Povilu grįžo namo. Vilties, kad liga atsitraukė visam laikui, buvo daug. Berniukas jautėsi gerai, buvo aktyvus, ataugo gražiosios garbanos ir šeimos gyvenimas pamažu stėjo į vėžes. Nieko blogo nerodė ir kas mėnesį daromi kraujo tyrimai.

Taip pavyko išbūti tris žiemas. Antrą klasę baigęs namuose, trečio-klas Povilas pradėjo lankyti mokyklą. Už gražiausias mokykloje praleistas akimirkas, pagyrimus ir paskatinius Sakalauskai labai dėkingi Senvagės

pagrindinės mokyklos pradinėjų klasių mokytojai Laimai Potapenkienė. „Kai iš Vilniaus grįžome su karsteliu, mokytoja mūsų jau laukė ir buvo šalia per visas laidotuves“, – ašarą braukia gedinti mama.

Sigutė pasakoja, kad per pirmąjį gydymą Povilas žinojo sergantis leukemija. „To, atbulo su žnyplėmis, stengėmės neminėti, – prisimena mama. – Sergantys vaikai labai jautrūs, kai kuriems tėvai visai nesako apie vėžį. Kai baigėme pirmąjį gydymą, po pokalbio Povilas pratarė, kad buvo ramiau, kol tiesos nežinojo. Tačiau negalėjau kitaip – visada stengiausi, kad mūsų santykiai būtų gražūs, be melo ir paslapčių.“

Liga grįžo negailėstingai

Koks vėžys klatingas ir smogia neatsižvelgdamas į šeimos laimę, Sakalauskai dar kartą pajuto balandžio pabaigoje. Po kovo mėnesio atlikto kraujo tyrimo gydytoja pasveikino Povilą su puikiais rezultatais. „Jei nežinočiau, kad sirgai, tyrimų atsakymus supainiočiau su sveiko žmogaus“, – tąkart nudžiugino gydytoja. Balandžio pabaigoje šeima išvažiavo susipažinti su Sigulda. „Sėkmadienį grįžome, o antradienį atlikto kraujo tyrimo rezultatai buvo siaubingi: kraujyje rasta 53 procentai vėžinių ląstelių, – baisią dieną prisimena S.Sakalauskienė. – Sunku įsivaizduoti, kaip žaibiškai liga plinta ir kokia ji klatinga. Povilas jautėsi gerai, o kraujas rodė, kad padėtis siaubinga.“

Viltys, kad įvyko klaida, žlugo Santariškėse. Vilties suteikė visiškai naujas, Lietuvoje dar nebandytas vaistas. „Deja, vėžinės ląstelės į jį visiškai nereagavo, – atsidūsta Sigutė. – Kad gydymo nebėra jokio, buvo aišku jau birželio mėnesį.“

Supratę, kad netekties išvengti nebepavyks, Sigutė su Ramūnu stengėsi, kad Povilas ramiai, apsuptas meilės pasirengtų išėjimui. „Vos tik kraujo rodikliai pagerėdavo, skubėdavome namo. Norėjome, kad gyvenimas būtų kuo tikresnis, nesvarbu, kad namuose tekdamo visą parlą iširengti, – apie paskutinį kovos su liga etapą pasakoja S.Sakalauskienė. – Namuose Povilas jautėsi geriau, įkvėpdavo vasaros kvapo, vežimėliu išvažiudavom į paupį. Džiaugėmės buvimu kartu.“ „Rugutės“ fondas Povilui padovanojo paskutinę šventę

– rugpjūčio pabaigoje vykusį fondo vaikų susitikimą „Draugų sala“. Tėvai žinojo, kad esant tokiems kraujo rodikliams beprotybė Povilą vežti į Šešuolėlių dvare organizuojamą šventę, tačiau berniuko noras buvo svarbesnis. Automobilyje paruoštų švirkštų tąkart neprireikė. Nors nebevaikštantis Povilas sėdėjo vežimėlyje, o veidukas buvo aprištas apsaugine kauke, jo akys švietė laime.

Ilsisi netoli namų

Amžinybėn Povilas iškeliavo spalio 3-iąją. Iš Raseinių į Bernotų kaimą atitekęs Sigutė sako dabar jau esanti amžinai prižiūta prie šių namų, nes netoli esančios kapinaitės, visi šalia namų. Galime ir pėsčiomis nueiti, ir dviračiais su Ignu nuvažiuoti, – pasakojo netekties skausmą išgyvenanti moteris. – Šiemet toks gražus ruduo, be šalnų. Atrodo, kad pati gamta padeda mums susitaikyti su netektimi.“

Slenkantis laikas kol kas yra menkas sąjungininkas. Sigutė dažnai pagauna save kažką daranti Povilui, ir tik paskui ateina mintis, kad jam to nebereikia. Kompiuterių reikalus irgi geriausiai išmanė jis. „Jei Ramūnui prireikia atspausdinti sąskaitą, pamanau, kad Povilas tai padarys“, – ašarą nubraukia mama.

„Iškart po laidotuvių stengėmės būti stiprūs, suvokėme, kad tiek prisikentėjusiam sūneliui dabar geriau, o dabar skausmas duria vis stipriau, protas nebeneri padėti, – atvirai pasakoja Sigutė. – Matau, kad ir Ramūnas išgyvena panašius jausmus, ir Ignas vis dažniau sėdi nosį nukabinęs. Vis dėlto suprantame, kad savo Angelėlių turime paleisti ir savo skausmą bei ašaromis nerūminti jo ramybės. Liga ir netektis suteikė daug skausmo, bet ir padovanojo stebuklą: sutikome labai daug gerų žmonių, visi artimieji ir pažįstami, Povilo mokytoja padėjo kas kuo galėjo, guodė, palaikė. Gera žinoti, kad sunkiausiomis gyvenimo akimirkomis turi į ką atsiremti.“

Šalia – kiekvieną akimirka

Amžinojo poilsio Povilas atgulė ant kaklo ryšėdamas dryžuotą kapitono skarelę ir rankose laikydamas vilties gervę. Visi „Rugutės“ fondo vaikai – kapitonai, plaukiantys iki uosto – remisijos – ir ryšintys dryžuotas skareleles. O gervelės vaikai lanksto kaip vilties simbolį. Mokėjęs tai daryti greitai ir dailiai, Povilas lankstyti mokė ir savo klasės draugus. Praėjusį pavasarį, kai liga sugrįžo, klasės draugai lankstė Povilui vilties gerves su linkėjimais pasveikti ir kuo greičiau sugrįžti.

Viską, ko Povilui gali reikėti, tėvai jam sudėjo į karstelį. Kitus brangius daiktus mama surinko ir saugo sūnaus portfelioje. „Norėčiau atostogauti Slovakijoje ir turėti dviejų dienų žygį į kalnus“, – pasiekimų knygelėje prieš žiemos atostogas rašė ketvirtokas Povilas. Atskiroje dėžutėje – Povilo nertos servetėlės. Nerti berniuką išmokė tėtis, o ilgas mėnesius gulėdamas ligoninėje šiuo savo pomėgiu Povilas stebino ir lankytojus, ir skyriaus personalą. Išlyginti dailiai nertų servetėlių Sigutė dar negali. „Kol jos nelieštos, atrodo, kad jos dar Povilo, palietusi jaučiu jo rankų šilumą. Kiekvieną akimirka jis kartu su mumis“, – sako nuo sunkios ligos palūžusio Didžiojo kovotojo mama.

Iki 2004-ųjų rudens Sakalauskų šeimoje net kalbų apie ligas nebūdavo. Broliai Povilas ir Ignas augo stiprūs, šeima gyveno aktyviai, daug keliavo ir džiaugėsi vieni kitais.

Nuotr. iš Sakalauskų šeimos alb.